

DES DE LA FINESTRA

Cada matí, a la mateixa hora, la Mercè surt a la finestra de la sala d'estar del pis on viu fa justament nou mesos. Sempre havia viscut a pagès, en una masia allunyada de tothom. No veia gairebé mai ningú ni parlava amb gaire persones al llarg del dia. Ja li estava bé. Aquella tranquil·litat la trobava molt saludable i li donava certa llibertat. Podia fer el que volgués, encara que fos estrafolari, perquè mai la veia ningú. Però quan es va quedar vídua, tot va canviar. Sempre havien viscut amb el seu marit, ells dos a la caseta acollidora de la muntanya. Es van casar ja grans i no havien tingut fills. I quan es va quedar sola, tot allò se li va fer massa gran. Va decidir marxar del camp i es va buscar un piset petit per ella sola a la ciutat. Va pensar que s'hi sentiria més acompanyada. I va escollir la zona més atapeïda que va trobar. Va voler fer un canvi radical i instal·lar-se en un bloc de pisos ben gran, en un barri amb molts blocs de pisos d'aquells que sembla que els balcons d'un cantó toquin els de l'altre cantó o els del davant.

La seva vida era molt senzilla i ordenada, com sempre fins llavors. Es llevava d'hora, es vestia, esmorzava una miqueta i feia la poca feina que li portava la casa. Escombrar una mica, passar la fregona, planxar la poca roba que embrutava i fer el poc menjar que necessitava per ella sola. Els seus dies eren molt rutinaris. Quan acabava de dinar, seia una estoneta al sofà i mirava la televisió. Encara que ben mirat, més que veure-la, l'escoltava, perquè gairebé sempre feia un cop de cap i quan es despertava ja era mitja tarda. I anava a dormir d'hora, també. Al llit hi estava calentona i còmoda. Dormia plàcidament tota la nit. I l'endemà, a tornar-hi.

El seu home havia mort l'últim diumenge d'agost, a les cinc de la tarda. Havia passat de cop. Seien al sofà, fent la migdiada. Ella es va despertar abans i es va aixecar per anar al lavabo. Va començar a preparar el sopar i li va fer estrany que ell encara no s'hagués aixecat. Va anar-lo a cridar i ja no es va despertar. Havia mort dolçament mentre dormia. Ni ell va patir ni li va donar cap sofriment a ella, com havia fet tota la vida. Tot ho feia sense amoïnar a ningú. I el mateix dia de l'enterrament, quan va arribar a casa, la Mercè va decidir que

allà no s'hi quedaria més. La masia li cauria a sobre i la soledat se la menjaria. No va trigar ni quinze dies a recollir-ho tot i buscar-se el piset a la ciutat.

S'hi havia instal·lat a mitjans de setembre, quan l'estiu ja queda enrere, i el primer fred de la tardor enrojola les galtes dels que passegen pels carrers. D'on va marxar, hi va deixar el paisatge preciós de l'estació de les fulles seques i els arbres adormits. L'estació dels dies curts i les vetllades llargues i fosques. La dolça tardor que recull les persones a la vora del foc, amb una tassa de xocolata desfeta ben calenta als dits, i una manta sobre les cames. Allà on va anar no podia gaudir d'aquesta bellesa de colors de la natura, dels taronges vermellosos, dels verds marronosos, del cel rogent. Per la finestra de la sala d'estar només hi veia més finestres. Les del bloc de pisos del davant. Les finestres i els balcons que gairebé tocaven la seva paret. No veia cap arbre, ni cap ocell. Si mirava enlaire, veia un trosset petit de cel, però tant petit, que ni semblava el cel que ella coneixia.

Va passar la tardor i l'hivern dins de casa, fent la seva rutina diària. Quan sortia a comprar, la saludaven alguns veïns, amb un "Bon dia, Mercè, què tal? Com es troba avui?" Però era més aviat per cortesia, ja que no va establir cap amistat estreta amb ningú. Els coneixia a tots, però només era això. En tot aquell temps no havia set capaç de recordar ni un dels seus noms. Sempre vivint sola, li costava força saber trobar contactes més propers. Durant aquells mesos d'adaptació va recollir-se força dins de casa. I quan va arribar el bon temps, la calor l'ofegava i va començar a obrir la finestra de la saleta, per veure si li entrava una mica d'aire fresc. Els primers dies, només l'obria i seia al sofà. Des d'allà, sentia alguns sorolls que s'entretenia a endevinar de què devien ser. També li arribaven les veus d'alguna conversa de lluny. Al cap d'uns dies, va fer un pas més, i quan obria la finestra s'hi quedava una estona, observant la vida que hi havia fora. Al principi li va semblar una mica agosarat, com si fes alguna cosa mal feta, perquè li feia l'efecte que era tafaneria. Però mica a mica, aquella vida que intuïa fora del llindar de les seves parets, li va anar despertant la curiositat i li interessava més. I cada dia s'afanyava a fer la poca feina que tenia per poder sortir a la finestra i distreure's contemplant les finestres dels seus veïns i tot el que hi passava.

Mai li havia interessat la vida dels que la saludaven cada dia, i molt menys la d'aquells que ni tan sols coneixia, ni els havia vist mai la cara, ja que no havien coincidit ni una sola vegada a l'escala, a la botiga o al carrer. Però des de que havia començat a observar per la petita finestra, la grandària de les vides que hi va descobrir la va captivar. Mai abans s'hagués imaginat que aquella activitat li podria absorbir tanta energia i robar-li tant temps. Aquella rutina calmada que havia dominat la seva vida tranquil·la, s'havia transformat en un delit inquietant i pertorbador, que inclús li neguitejava el son. Se n'anava a dormir gairebé per força, per esgotament, perquè cada nit s'adonava, com per sorpresa, que se li havia fet tardíssim.

Des de la finestra de la seva saleta veia les finestres dels pisos que eren just al davant del seu. Ella vivia en un tercer i li resultava còmode veure el segon, el tercer, el quart i el cinquè del davant. El primer pis no l'aconseguia veure bé, ja que al quedar més avall, només podia distingir les cames de les persones que s'hi movien.

Així que durant tot l'estiu, la xafogor de la ciutat es va convertir en la seva aliada i l'obligava a obrir la finestra ja de bon matí. La Mercè, però, endreçada com era, tenia molt clar que no hi trauria el cap fins que no hagués acabat les seves petites obligacions. Durant el matí feinejava, anava a comprar i preparava el dinar i el sopar. Perquè havia descobert que als matins no hi havia gaire vida als altres pisos. Tothom anava a treballar i les estances quedaven com adormides, sense moviment. Era a partir de mitja tarda que es començava a endevinar el brunzit a l'exterior. I ella va adaptar els seus horaris a les vides dels altres. Per això preparava també el sopar de bon matí, perquè així li quedava tota la tarda lliure. Quan acabava de dinar, continuava amb la seva minsa migdiada, però n'havia escurçat la durada, perquè el delit que sentia no li permetia abandonar-s'hi totalment.

De seguida que es despertava, treia el cap per la finestra i s'inclinava lleugerament cap a fora. Amb pocs dies d'observació va conèixer les rutines de tots aquells veïns, que si haguessin sabut que hi havia algú tant intensament interessat i vigilant de les seves vides, segurament haurien tingut més cura de baixar les persianes tant bon punt arribaven a casa.

A la Mercè el que li agradava realment era imaginar-se, a partir del poc que veia, com devia ser l'existència de tota aquella gent. Ella sola inventava les seves històries i el que li resultava més divertit, era jugar amb elles al seu gust.

El veí del cinquè era un home curiós. Vivia sol. Arribava a casa diàriament a les sis i deu en punt. Ni un minut més ni un minut menys. Devia rondar la cinquantena. Els cabells canosos i un bigoti exageradament gruixut li donaven un aire d'empresari ufanós i fatxenda. Sempre portava una gavadina color cru, que penjava de la mateixa manera just al costat de la porta de l'entrada. Deixava un maletí sobre un moble raconer i desapareixia de la vista durant uns deu o quinze minuts. La Mercè calculava que era l'estona d'anar al lavabo i posar-se el pijama. Perquè apareixia després amb una bata blau marí amb ratlles blanques i se li endevinava per sota el pantaló del que semblava el pijama. Es devia posar roba còmoda, per tornar a desaparèixer uns deu o quinze minuts més. Llavors tornava a veure'l com s'asseia en un silló que semblava de luxe, agafava el comandament de la televisió, l'engegava i es passava una hora de rellotge immòbil davant l'aparell. Com que li quedava d'esquena, no va arribar a saber mai si realment mirava algun programa que li interessava o es quedava adormit, perquè durant tota aquella estona seia com una estàtua, fins que, com un despertador, a les vuit en punt, es tornava a aixecar i ja el perdia de vista.

Mentre observava tots aquests moviments del veí del cinquè, també estava al cas del que passava al segon. Aquí hi tenia força més feina, perquè va descobrir que cada dia hi apareixia algú nou. La noia que hi vivia era bonica de debò. També semblava que vivia sola, però a diferència del senyor del cinquè, que s'intuïa molt solitari, aquesta gaudia de moltes visites. Alta, esvelta i rossa, amb una cabellera preciosa. Sempre anava de vint-i-un botons. Una mica excèntrica, pel seu gust. Faldilles massa curtes i bruses massa escotades. Sabates amb massa taló i massa punxegudes, li donaven un aire que la Mercè qualificava de poc net. Combinava l'observació dels dos pisos, perquè aquesta noia també arribava al voltant de les sis. I la seva activitat era frenètica des del primer moment que entrava per la porta. No va arribar a endevinar mai a què es dedicava exactament, perquè la seva conducta era un pèl difícil d'interpretar per una persona com la Mercè. Alguns dies la visitava un senyor gran, que

podria haver set el seu pare. Però per la manera com es comportaven, no semblava que ho fos. Seien en un sofà que hi havia just sota una finestra gran del que devia ser el menjador o la sala d'estar. Ella li servia alguna cosa per beure i se'n servia ella, també. Bevien i fumaven tots dos, i parlaven i parlaven sense parar. De tant en tant, ell se li acostava una mica més, però ella feia el ronso, i s'anava apartant. Altres dies, hi tenia algunes noies, que suposava la Mercè que eren amigues seves. Seien totes en rotllana, unes al sofà, i altres al terra, amb les cames creuades. També bevien i fumaven. Xerraven totes pels descosits, i reien com adolescents enjogassades, tot i que ja devien rondar la trentena totes elles. I algun dia també hi veia un noi, que no sempre era el mateix. Aquests dies, no podia seguir amb tanta claredat el que passava al pis, ja que la llum era tènue i la noia s'afanyava a passar les cortines. Llavors només es distingien les siluetes de les dues persones darrera la tela i els seus moviments delataven passions desbocades. Aquesta noia tenia una vida ben moguda i variada. No hi havia cap dia que fos igual per ella. Això li agradava a la Mercè, perquè cada vespre la sorprenia amb companyies noves i donava ales a la seva imaginació.

Al tercer pis hi vivia una senyora gran. Era una velleta amb un cos delicat que es movia corbada i amb l'ajuda d'un bastó. Lentament, la veia rondar cada dia per l'estança. L'observava com anava d'un cantó a l'altre de la sala. Sovint semblava que no sabia on anava, perquè podia estar-se mitja hora de rellotge fent voltes sense parar al mateix lloc. Vestia sempre igual. Una bata fosca, unes sabatilles gruixudes de quadres, una manteta sobre l'esquena i el seu bastó, inseparable. Aquesta senyora tenia un gat que sempre la seguia. On anava ella, el gat era al seu darrera. A vegades se li posava tant entre les cames, que semblava que en qualsevol moment la faria caure. Però això no va passar mai, durant tot l'estiu que la Mercè va badar per la finestra.

I al quart pis no va arribar a endevinar mai quina mena de vida hi havia, perquè les persianes sempre eren avall. Només s'alçaven una estoneta a primera hora de la tarda, i de seguida que fosquejava, ja eren baixades. I mai va poder veure quina mena de moviment hi havia dins aquell pis.

La Mercè va passar cada tarda de l'estiu a la finestra. Primer s'hi estava dreta, recolzada a l'ampit. Quan ja feia una estona que hi era i es notava cansada, s'acostava una cadira i s'hi asseia ben bé a la punta, per no perdre cap detall. De tant en tant li semblava que allò que feia potser no estava bé, perquè s'hi havia obsessionat massa. Però el cuc de la curiositat no parava quiet i no la deixava reposar ni de dia ni de nit. Cap d'aquells veïns s'havia adonat mai que hi havia una doneta a l'altra banda del seu pis que els controlava tots els moviments quan eren a casa. D'haver-ho sabut, segurament no els hagués agradat gaire. Però, qui es fixaria en una dona vella que a les tardes badava per la finestra?

Van passar els dies i la forta calor de l'estiu va anar minvant. Aquella xafogor tan intensa va anar deixant pas als dies més curts i l'entrada de la dolça tardor una altra vegada. La Mercè es resistia a tancar la finestra. No se sabia avenir com podia haver estat tant temps tancada dins de casa, amb una vida tant monòtona. No volia renunciar a tot allò del que havia gaudit aquells mesos. I va aguantar tant com va poder. Tot i el fred que anava envaint l'ambient, ella continuava obrint la finestra cada dia i treia el cap igualment tota la tarda. No li agradava tant, perquè els seus coneguts veïns sí que tancaven les finestres. Ara ja no podia sentir les veus de lluny de les noies del segon, ni les seves rialles. Tampoc podia escoltar les converses absurdes de la velleta del tercer amb el seu gat. No li quedava cap més opció que ser valenta i resistir el fred. Es va posar una manta ben gruixuda per sobre les espatlles i va aguantar uns dies més.

El primer cap de setmana del mes de desembre, els homes del temps van anunciar una onada d'aire polar que afectaria la ciutat. Van recomanar a la població més vulnerable, com les persones grans, que evitessin sortir al carrer, perquè les temperatures serien gèlides, sobretot a mida que anés avançant el dia. La Mercè no ho va sentir, perquè era la seva hora de fer la migdiada al silló. Quan es va despertar, va afanyar-se, com cada dia, a sortir a la finestra. Va trobar que feia més fred que de costum i va anar a buscar la manta per abrigar-se un mica l'esquena. Quan van ser les sis, la noia del segon va arribar a casa seva. Deu minuts més tard, es van encendre els llums del cinquè. El senyor del bigoti ufanós va penjar la gavardina i va deixar el maletí sobre el

moble. I la velleta del tercer, amb el gat entre les cames, voltava sense parar per la sala, articulant paraules que no escoltava ningú, però que tampoc ningú hagués pogut entendre. Les persianes del quart pis eren avall.

El cel es va anar tapant i va començar a caure alguna volva de neu. Amb poca estona, el paisatge de la ciutat va quedar tot blanc. Hi havia aquella quietud màgica en l'ambient de quan neva, aquell silenci que eixorda. La música del capvespre ho envaïa tot. El veí del cinquè va parar la televisió i va mirar per la finestra. La noia del tercer aquell dia estava acompanyada d'un jove ben atractiu, i semblava que la vetllada seria romàntica. Després de compartir una copa de conyac, van aixecar-se del sofà i just abans d'entrar a l'habitació, van acostar-se a la finestra a mirar com nevava. El gat del tercer va sortir d'entremig de les cames de la seva mestressa i es va enfilear a la finestra. Al seu darrera, la velleta va fer el mateix. Cap d'ells tenia el costum de fer-ho, però aquell dia alguna cosa els va cridar l'atenció. Van mirar enlaire, per veure com queia la neu. Al bloc de pisos de davant, gairebé totes les persianes eren baixades. N'hi havia una, justament la del tercer pis, que tenia llum i la finestra era oberta. Tots ells hi van observar alguna cosa que els va cridar l'atenció. S'hi van fixar més i els va semblar que hi havia una figura humana que havia quedat congelada. A tots ells per separat, cadascú dins el seu pis, se'ls va glaçar la pell, perquè els va fer l'efecte que era tota congelada menys els ulls, que els fitaven fixament. No podia ser, devia ser un miratge, un efecte òptic de la neu i la llum. L'home del cinquè va baixar la persiana i se'n va anar a dormir. La noia del segon va sorprendre el seu company amb un petó al coll i amb la mà a la seva cintura el va empènyer cap a l'habitació, i la velleta del tercer va passar la mà per l'esquena del gat, que es va estarrufar de plaer, i se'n van entornar a fer voltes pel menjador. Al tercer pis, tothom devia dormir feia estona.